

Nr 164.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens institut för folkhälsan för budgetåret 1946/47; given Stockholms slott den 8 mars 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I skrivelse den 10 september 1945 föreslog styrelsen för statens institut för folkhälsan, att till avlöningar och omkostnader vid institutet skulle för nästa budgetår anvisas anslag av respektive 652 797 och 342 700 kronor.

I årets statsverksproposition upptogs anslagen till institutet med endast beräknade belopp. Anledningen härtill var, att 1938 års arbetarskyddskommitté förväntades inom den närmaste tiden avgiva betänkande med förslag till lag om skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete m. m. Detta förslag skulle ur organisatorisk synpunkt innebära, att olika på arbetarskyddets område verksamma organ sammanfördes under gemensam ledning av ett särskilt ämbetsverk, benämnt arbetsrådet. Kommittén hade för avsikt att föreslå, att till det nya verket skulle överflyttas bl. a. yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan. Förslaget genomförande skulle därför komma att återverka på medelsbehovet för institutet.

Sedan nu visat sig, att kommittén icke kunnat inom avsedd tid avlämna sitt betänkande, anhåller jag att få upptaga nämnda anslagsfrågor till slutlig behandling.

Avlöningsanslaget.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	282 500	391 726
1944/45	290 000	496 922
1945/46	404 000	—
1946/47 (förslag)	640 000	—

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 fastställt följande av riksdagen godkända personalförteckning för statens institut för folkhälsan:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänsteman å ordinarie stat.	
2 professorer	A 30
1 laborator och överlärare	A 28
2 laboratorer	A 26
1 förste aktuarie	A 26
1 förste avdelningsingenjör	A 24
1 förste laboratoriebiträde	A 11
1 kanslibiträde	A 7
1 vaktmästare	A 7
Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad an den 20:e.	
2 laboratorer	Eo 26
2 förste avdelningsingenjörer	Eo 24
1 förste kemist	Eo 21

Kungl. Maj:t har vidare den 18 maj 1945 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	60 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	73 000
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	68 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	173 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	29 000
Summa förslagsanslag kronor		404 000

I samband härmed har Kungl. Maj:t förklarat, att av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, må för nedan angivna ändamål disponeras följande belopp:

Arvode till institutets föreståndare, <i>högst</i>	kronor	2 000
» » en avdelningsföreståndare, <i>högst</i>	»	2 000
Arvoden till fem assistenter à 8 500, tillhopa <i>högst</i>	»	42 500
» » tre » » 6 400, » »	»	19 200
Arvode » en amanuens, <i>högst</i>	»	4 300
» » sekreterare hos styrelsen, <i>högst</i>	»	1 300
Vikariatsersättningar till assistenter, <i>förslagsvis</i>	»	1 700
Summa kronor		73 000

Kungl. Maj:t har tillika föreskrivit, att av anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden må för nedan angivna ändamål disponeras följande belopp:

Arvoden till speciallärare, <i>högst</i>	kronor	30 600
Ersättning för hospitering av distriktssköterskeskolans elever, <i>förslagsvis</i>	»	12 600
Ersättning till experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	25 000

I förenämnda skrivelse den 10 september 1945 har *institutets styrelse* inledningsvis framhållit, att verksamheten vid institutet under de hittills tilländalupna arbetsåren företett en fortgående ökning. Denna hade delvis orsakats av omständigheter, som sammanhängt med krisförhållandena. Även de normala arbetsuppgifterna hade emellertid befunnit sig i oavbruten stegring. Detta framginge särskilt av ökningen av inkomsterna. Den krisbetonade verksamheten hänförde sig nämligen väsentligen till uppdrag för statliga myndigheter, vilka icke erlade avgift för av dem meddelade undersökningsuppdrag. Jämsides härmed hade den för de praktiska uppgifternas lösande nödvändiga vetenskapliga forskningen krävt en ständigt ökad arbetsinsats.

Enligt i skrivelsen meddelade uppgifter har belastningen å avlönings- och omkostnadsanslagen, vilken för budgetåren 1938/39 och 1939/40 utgjort respektive 117 000 och 215 000 kronor, under budgetåren 1943/44 och 1944/45

stigit till respektive 622 000 och 808 000 kronor. Inkomsterna hade ökats från 5 000 kronor budgetåret 1939/40 till 199 000 kronor budgetåret 1944/45.

Styrelsen anför vidare, att krisuppgifterna under de senaste åren avtagit. För närvarande representerade de endast en mindre del av institutets arbetsbörda och komme inom en snar framtid att helt upphöra. I övrigt måste den framtida utvecklingen inom institutets verksamhetsområden antagas bli expansivt präglad.

Styrelsen övergår härefter till två för institutets avdelningar gemensamma spörsmål, avseende assistenternas samt biträdespersonalens anställnings- och lönevillkor.

Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bestridas för närvarande arvoden till dels åtta assistenter, av vilka fem — tre läkare, en kemist och en bakteriolog — uppbära 8 500 och de övriga 6 400 kronor i årsarvode, dels ock en å vitaminlaboratoriet anställd amanuens, vilkens ersättning uppgår till 4 300 kronor om året.

För dessa befattningshavare gälla i tillämpliga delar föreskrifterna i 10—15 §§ och 19 § 1. mom. civila icke-ordinariereglementet, varvid anses, att assistent med årsarvode av 8 500 kronor tillhör lönegraden Eo 22 löneklassen 22 samt assistent med årsarvode av 6 400 kronor och amanuensen lönegraden Eo 16 löneklassen 16.

Vidare har — med stöd av särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut — från slutet av år 1942 från anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden avlönats en assistent å vitaminlaboratoriet med arvode av 8 500 kronor.

Styrelsen har hemställt, att en av assistentbefattningarna, vilken anses icke hava karaktären av passagetjänst, finge ändras till extra ordinarie tjänst i 24 lönegraden. Till denna hemställan återkommer jag i det följande. Med avseende å övriga förut nämnda befattningshavare har styrelsen — under hänvisning till att assistenterna vid ett flertal med institutet jämförliga anstalter under senare år inordnats under löneplan Ex — föreslagit, att de skulle anställas såsom extra tjänstemän. Vad särskilt angår den angivne assistenten å vitaminlaboratoriet — vilken från början avsetts för en speciell uppgift — har styrelsen anført, att erfarenheten visat, att befattningen vore nödvändig för den normala verksamheten. Beträffande amanuensen har framhållits, att det ursprungligen förutsatts, att befattningshavaren icke skulle hava heltidstjänstgöring, men att med hänsyn bl. a. till egenarten av de vid vitaminlaboratoriet förekommande arbetsuppgifterna full arbetstid vore nödvändig. Befattningen borde därför ändras till assistenttjänst. I fråga om assistenternas lönegradsplacering har styrelsen föreslagit, att assistenterna i den högre arvodesgruppen skulle hänföras till lönegraden Ex 23. Härvid har anförts, att av läkarassistenterna måste fordras — förutom legitimation — viss tids praktisk utbildning, varför institutet måste konkurrera med sjukhusen om denna arbetskraft, att kemisten och bakteriologen hade ett relativt självständigt arbete, för vars utförande förutsattes, att tjänst innehavaren besatte ett betydande mått av erfarenhet, samt att på vitaminassistenten mäs-

te ställas följande höga krav på kemisk utbildning och erfarenhet. Övriga assistenter jämte den nuvarande amanuensen skulle placeras i lönegraden Ex 16.

Vidkommande biträdespersonalen anför styrelsen bl. a.

Frågan om biträdespersonalen, särskilt laboratoriebiträdena, berördes redan i anslagsframställningen beträffande innevarande budgetår. Därvid framhölls, att den personal, som anställdes för de under de senaste budgetåren tillkomna arbetsuppgifterna, av institutet betraktats såsom tillfällig och därför icke inordnats under löneplan. I regel hade för laboratoriebiträdena begynnelseersättningen, efter 3—6 månaders elevtjänstgöring, fastställts till 191 kronor i månaden. Efter 3 månaders avlönad tjänstgöring hade ersättningen höjts till 210 kronor, efter ytterligare 6 månader till 250 kronor och efter ytterligare 9 månader till 275 kronor. Styrelsen anförde vidare, att den tillämpade anställningsformen, när det gällde personal avsedd för stadigvarande arbetsuppgifter, icke kunde anses tillfredsställande. Av personalen uppfattades anställningsvillkoren såsom ovanligt ogynnsamma. För institutets del hade systemet medfört stora svårigheter vid rekryteringen. Styrelsen föreslog, att befattningshavarna skulle överföras till extra- och extra-ordinarieplanerna, samt att medel för deras avlönande skulle beräknas å avlöningstaten under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Till det 1945 års statsverksproposition bilagda statsrådsprotokollet (V ht s. 267) uttalade chefen för socialdepartementet, att nyssnämnda anslagspost borde, för att institutet skulle erhålla möjlighet att i större omfattning än för det dåvarande inordna biträdespersonalen under löneplanerna i civila icke-ordinariereglementet, uppräknas med 50 000 kronor. Departementschefen förutsatte därvid, att extra anställning bereddades endast åt personal, som den 1 juli 1945 varit anställd vid institutet minst ett år, samt att extra ordinarie anställning medgäves allenast för befattningshavare med en anställningstid vid samma tidpunkt av minst tre år. Vad departementschefen föreslog föranledde ej erinran från Kungl. Maj:ts eller riksdagens sida.

Det till institutets förfogande ställda beloppet av 50 000 kronor har numera disponerats genom att den 1 juli 1945 samtliga hithörande biträden med minst 3 tjänstår vid institutet antagits såsom extra ordinarie och i övrigt, så långt det anvisade beloppet beräknats härtill förslå, tillfälliga biträden med minst 1 tjänstår vid institutet erhållit extra anställning. Endast en del av den med arbetsuppgifter av stadigvarande natur sysselsatta biträdespersonalen har emellertid genom denna åtgärd kunnat överföras på löneplan.

Styrelsen upplyser, att de för permanenta arbetsuppgifter — kontors- såväl som laboratoriegöromål — avsedda biträdena äro 89 till antalet, av vilka 2 ordinarie, 9 extra ordinarie och 22 extra samt 56 i arvodesställning.

Styrelsen anser den påbörjade löneregleringen böra fullföljas under nästa budgetår, så att all ifrågakommande biträdespersonal, som uppfyller fastställda villkor i fråga om anställningstid m. m., då inordnas under löneplanerna i civila icke-ordinariereglementet.

Såsom normal beföringsgång — från vilken dock i särskilda fall undantag skulle kunna göras — borde enligt styrelsens mening gälla, att uppflyttning till extra tjänst ägde rum efter ett och uppflyttning till extra ordinarie tjänst efter tre års anställningstid. Uppflyttningar borde ske vid varje kvartalsskifte. Vid beföringarna skulle hänsyn tagas icke endast till den

vid institutet fullgjorda tjänstgöringen utan även till annan statsanställning under förutsättning att denna omfattat likartade arbetsuppgifter och i fråga om tiden anslöte sig till tjänstgöringen vid institutet. En bestämd ordning borde införas även i fråga om lönegradsplaceringen. Befattningshavare med endast folkskolebildning — vilken vore tillfyllest för vissa enklare sysslor — borde i regel placeras i 2 lönegraden. För biträde med högre utbildning skulle befordringsgången bliva följande: under första tiden anställning såsom tillfälligt biträde, efter ett år uppflyttning till lönegrad Ex 4 och efter ytterligare 2 år placering i lönegrad Eo 4.

Inom ifrågakavande personalgrupp finnas för närvarande i högre löneställning än 4 lönegraden endast dels två biträden för kontorsgöromål, av vilka ett ordinarie kanslibitråde å födoämneshygieniska avdelningen och ett extra ordinarie kanslibitråde å det för institutet gemensamma kansliet, dels ock tre laboratoriebiträden, nämligen ett förste laboratoriebiträde i lönegrad A 11 och ett laboratoriebiträde i lönegrad Eo 6 å vitaminlaboratoriet ävensom ett laboratoriebiträde i lönegrad Eo 7 å kemiska laboratoriet. Styrelsen föreslår, att i samband med regleringen av biträdeslönerna ytterligare fyra tjänster i lönegrad Eo 7 inrättas genom ändring av nu förefintliga lägre befattningar. De nya tjänsterna skulle placeras: ett kanslibitråde och ett laboratoriebiträde å yrkeshygieniska avdelningen, ett laboratoriebiträde å kemiska laboratoriet och ett laboratoriebiträde å vattenlaboratoriet. Till stöd för förslagen anföres.

Inrättandet av en kanslibiträdestjänst å yrkeshygieniska avdelningen — vars kontorsgöromål nu utföras av ett biträde i 4 lönegraden — anser styrelsen motiverat därav, att av tjänsteinnehavaren bör fordras icke endast god färdighet i maskinskrivning utan även stenografiutbildning och kunskaper i främmande språk ävensom sådan förmåga att sätta sig in i arbetsfördelningen inom avdelningen och dess organisation i övrigt, att befattningshavaren — särskilt under de tider, då avdelningens föreståndare vistas på tjänsteresor — kan förmedla kontakten mellan avdelningen och allmänheten. En för nämnda uppgifter lämplig arbetskraft torde icke kunna förvärfvas, om lägre löneställning än lönegrad Eo 7 skulle erbjudas.

Beträffande laboratoriebiträdestjänsterna må framhållas, att det får anses nödvändigt att på varje avdelning eller självständigt laboratorium, varest flera befattningshavare i biträdesställning sysselsättas, ett av biträdena erhåller förmansställning med uppgift att tillse och övervaka den övriga biträdespersonalens arbete, att närmast under vederbörande tjänsteman fördela arbetsuppgifterna mellan biträdena samt att kontrollera av dem verkställda analysberäkningar m. m. För sådant biträde i förmansställning torde lägre avlönning än enligt 7 lönegraden icke kunna ifrågakomma.

Den ökning av avlöningskostnaderna, som skulle föranledas av ett genomförande av förslagen om biträdespersonalens inordnande under löneplanerna i civila icke-ordinariereglementet och inrättande av de nämnda tjänsterna i lönegrad Eo 7, uppskattar styrelsen till högst 14 000 kronor, utgifterna för rörligt tillägg, kristillägg och provisoriskt lönetillägg däri inräknade.

Styrelsen upptager härefter till granskning medelsbehovet vid en var av institutets avdelningar.

Kursverksamheten vid *allmänhygieniska avdelningen* föreslås omfatta en tjänsteläkarkurs, fyra ordinarie kurser och en kompletteringskurs för distriktssköterskor samt kurser för hälsovårdstillsyningsmän.

För arvoden åt speciallärare vid tjänsteläkarkursen beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, 4 000 kronor.

På grundval av medelsåtgången budgetåret 1944/45 hemställer styrelsen om anvisande av 17 000 kronor till lärararvoden vid de ordinarie distriktssköterskekurserna (17 200 kronor enligt gällande stat) och av 2 800 kronor för lärararvoden vid kompletteringskursen (2 000 kronor enligt styrelsens beräkningar för budgetåret 1944/45).

Utbildningen av distriktssköterskor föranleder vidare utgifter för hospiteringsersättning. Med avseende å denna utgiftspost upprepar styrelsen ett i närmast föregående anslagsframställning framfört önskemål, att ersättning måtte utgå ej endast vid hospitering hos sjuksköterska vid dispensär och folkskola samt hos bostadsinspektör utan även vid hospitering å barnavårdscentral. Vid bifall härtill skulle kostnaderna uppgå till sammanlagt 15 600 kronor. Med tillämpning av gällande grunder skulle medelsanvisningen begränsas till 10 800 kronor (12 600 kronor enligt staten för innevarande budgetår).

Rörande kurserna för hälsovårdstillsyningsmän anför styrelsen bl. a.

Frågan om hälsovårdstillsyningsmännens utbildning har tidigare berörts av styrelsen dels i utlåtande den 22 juli 1944 i anledning av en framställning från svenska hälsovårdstjänstemannaförbundet, dels ock i institutets petita för budgetåret 1945/46.

I nämnda utlåtande framhöll styrelsen, att i den vid institutet bedrivna undervisningsverksamheten, vilken omfattade ca 150 timmar, fördelade på 6 veckor, deltagit såväl i kommunal tjänst redan anställda som ock blivande hälsovårdstillsyningsmän. Anordnandet av gemensam undervisning hade emellertid medfört vissa nackdelar. En annan brist var, att praktisk utbildning i samband med den teoretiska icke organiserats. Beträffande den teoretiska utbildningen föreföll det icke uteslutet, att den utveckling, som ägt rum efter kursernas planläggning, kunde motivera ändringar eller utvidgningar. Även andra problem förelågo, t. ex. frågorna, vilken teoretisk underbyggnad, som skulle fordras för tillträde till kurserna, huruvida vissa åldersgränser borde fastställas såsom villkor för deltagandet och på vad sätt landsbygdens behov av tillsyningspersonal skulle tillgodoses. Frågan om hälsovårdstillsyningsmännens utbildning vore emellertid enligt styrelsens uppfattning av den storleksordning, att den icke kunde avgöras utan ytterligare överväganden. I utlåtandet föreslogs, att denna fråga och därmed sammanhängande problem skulle göras till föremål för en särskild utredning, vars utförande borde anförtros åt medicinalstyrelsen i samråd med styrelsen för statens institut för folkhälsan och bostadssociala utredningen.

I anslagsframställningen för budgetåret 1945/46 meddelades, att antalet sökande till de vid institutet därtills anordnade fyra kurserna uppgått till sammanlagt omkring 500 medan plats kunnat beredas endast för tillhoppa 97 personer. Styrelsen anförde, att undervisningen i avbidan på resultatet av den förordade utredningen i ämnet även under nämnda budgetår borde bedrivas i enlighet med förut tillämpade principer.

Såvitt styrelsen har sig bekant, har medicinalstyrelsen icke erhållit något

uppdrag att verkställa utredning i frågan. Ehuru det enligt styrelsens mening varit angeläget, att hela frågekomplexet nu kunnat bringas till lösning, är styrelsen likväl i detta läge alltjämt icke beredd att framlägga förslag till en sådan lösning. Å andra sidan förefinnes inom institutet redan nu tillräcklig erfarenhet beträffande vissa rent undervisningstekniska spørsmål.

Undervisningen kan enligt styrelsens mening icke bedrivas rationellt utan att en differentiering av densamma sker på grundval av elevernas olika förutbildning. Den nuvarande för alla deltagare gemensamma undervisningen bör därför uppdelas på två slag av kurser: grundkurser för utbildande av blivande hälsovårdstillsyningsmän och efterutbildningskurser för redan verkssamma yrkesmän. Antalet kurser bör till en början bestämmas till en grundkurs och en efterutbildningskurs per år med högst 25 deltagare i varje kurs.

Då det nu gällande undervisningsschemat enligt styrelsens uppfattning icke möjliggör en nöjaktig grundutbildning av eleverna, i det att dels timantalet för vissa på schemat upptagna ämnen är väl knapp, dels ock vissa ämnen saknas, vilka svårligen kunna undvaras i en mera allsidigt lagd fackutbildning, torde den nya grundkursen böra uppläggas på en något bredare bas. Styrelsen anser grundkursen böra utformas på det sätt, som framgår av en styrelsens skrivelse bifogad sammanställning. Enligt denna skulle kursen pågå omkring 3 månader och omfatta 300 undervisningstimmar. Efterutbildningskursen torde däremot kunna begränsas till 1 månad med 120--150 timmars undervisning.

Slutligen må anföras, att erfarenheten visat, att elever med kort praktiktid icke kunna på tillfredsställande sätt tillgodogöra sig den vid institutet meddelade undervisningen. På grund härav torde för tillträde till den nya grundkursen böra fordras, att den sökande har 6 månaders i stället för, såsom för närvarande, 3 månaders förpraktik.

Rörande kostnaderna för undervisningens utvidgning uttalar styrelsen, att en del av den nytillkommande undervisningen skulle kunna påläggas den vid institutet fast anställda personalen, vilken icke för detta ändamål behövde utökas. I övrigt skulle speciallärare anlitas. Styrelsen beräknade för arvoden åt sådana lärare ett belopp av ca 5 000 kronor för grundkursen och omkring 2 000 kronor för efterutbildningskursen. Sammanlagt skulle alltså åtgå i runt tal 7 000 kronor. Då arvodeskostnaderna vid en kurs enligt nu gällande plan belöpte sig till ungefär 3 000 kronor, utgjorde kostnadsökningen 4 000 kronor.

Styrelsen hemställer, att anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden för nästa budgetår uppräknas med 4 000 kronor för anordnande i överensstämmelse med förut angivna riktlinjer av undervisning åt hälsovårdstillsyningsmän.

Med avseende å avdelningens heltidsanställda personal föreslås, att befattningen såsom föreståndare för distriktssköterskeskolan överföres på ordinarie stat och att en med arvode — från anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden — avlönad assistent erhåller extra ordinarie tjänst.

Till stöd för det förstnämnda förslaget anføres.

Föreståndaren för distriktssköterskeskolan placerades vid institutets tillkomst i lönegraden Eo 17. Anställningsformen motiverades av föredragande departementschefen därmed, att med hänsyn till vikten att för den ifråga-

varande tjänsten erhålla en kvalificerad innehavare lämplighetsskäl talade för att befattningen till en början endast inrättades såsom extra ordinarie (prop. 139/1938 s. 69). Förslag att befattningen skulle bli ordinarie hava därefter vid ett par tillfällen framförts av styrelsen men icke vunnit bifall (prop. 1/1943 V ht s. 235). Då institutets verksamhet numera pågått i sju år och erfarenheten under denna tid ådagalagt, att befattningen icke kan undvaras, anser institutet, att dess förändring till ordinarie icke längre bör uppskjutas.

Förslaget om uppförande på extra ordinarie stat av en assistentbefattning vid avdelningen motiveras på följande sätt.

Genom beslut den 22 december 1944 förklarade Kungl. Maj:t hinder icke möta för styrelsen att från och med den 1 januari 1945 tills vidare till och med den 30 juni 1945 anställa en assistent å allmänhygieniska avdelningen mot en ersättning av högst 8 500 kronor för år att utgå från den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden. Enligt medgivande av Kungl. Maj:t den 20 juli 1945 må en sådan assistentbefattning vara inrättad även under budgetåret 1945/46. I anledning härav har styrelsen från och med den 1 april 1944 anställt en assistent mot ett arvode av 650 kronor per månad.

De arbetsuppgifter, som åvila nämnde befattningshavare, äro i huvudsak följande: att organisera arbetet för kurserna för hälsovårdstillsyningsmän, att hålla vissa föreläsningar vid dessa kurser och vid kurser för distrikts-sköterskor, att i anledning av till avdelningen inkommande ärenden utföra besiktningar och provtagningar ävensom verkställa undersökningar på platsen, att förbereda handläggningen av vissa till avdelningen hörande ärenden samt att utföra sammanställningar av litteraturöversikter. Det på assistenten ankommande arbetet är av relativt självständig art.

Behov av en befattningshavare för att handhava dessa arbetsuppgifter förelåg redan tidigt. Sedan assistenten nu under någon tid varit verksam, har det visat sig, att han icke kan undvaras för avdelningens arbete. Ett oeftergivligt villkor för att han skall kunna fullgöra sina åligganden är, att han utöver nödvändig teoretisk utbildning besitter avsevärd praktisk erfarenhet i hälsovårdsarbete, förvärvat under anställning såsom hälsovårdstillsyningsman. Den av styrelsen antagne assistenten — vilken avlagt studentexamen och socialpolitisk examen — är hälsovårdstillsyningsman i Karlskrona och åtnjuter tills vidare tjänstledighet från denna befattning. För att assistenten skall bli till nytta för institutet förutsättes emellertid vidare, att han kvarstannar i institutets tjänst under en följd av år. Anställningens varaktighet torde redan i och för sig vara ett tillräckligt skäl för att åt befattningshavaren bereda en fastare anställningsform än den nu tillämpade. Härtill kommer, att det icke lär kunna påräknas, att en kommunalanställd befattningshavare erhåller ledighet från den kommunala tjänsten under så lång tid, som verksamheten vid institutet bör omfatta. Då en sökande till assistentbefattningen sålunda måste utgå från att assistentförordnandet kommer att medföra hans entledigande ur kommunal tjänst, lär det icke bli möjligt för institutet att för assistentbefattningen förvärva en lämplig arbetskraft, såframt icke en säkrare anställning än den nuvarande kan erbjudas. Styrelsen anser det därför ofrånkomligt, att befattningen förändras till en pensionsberättigande tjänst å extra-ordinarieplanen. Vid bedömande av lönegradsplaceringen bör beaktas, att tjänsten är en sluttjänst. En i viss mån jämförbar befattning är inspektören vid Stockholms stads hälsovårdsnämnd. Denne tjänsteman är närmaste förman för stadens hälsovårdstillsyningsmän, var-

jämte han har att handlägga vissa till nämnden inkommande ärenden. Hans begynnelselönen är för närvarande inklusive $46\frac{1}{2}$ % dyrtidstillägg 10 108 kronor och slutlönen 12 376 kronor. Inom institutet torde befattningen i löneavseende närmast böra jämföras med den nyligen tillkomna tjänsten som kostassistent i lönegraden Eo 19.

I enlighet med det anförda hemställer styrelsen om inrättande av en befattning såsom hälsovårdsassistent i lönegrad Eo 19.

Arbetsuppgifterna å *yrkeshygieniska avdelningen* hava under de senaste åren avsevärt stegrats. Sålunda utgjorde de diarieförda ärendena åren 1940, 1941, 1942 och 1943 samt första halvåret 1944 respektive 67, 98, 120, 122 och 125. Med hänsyn härtill medgav 1945 års riksdag en icke oväsentlig utökning av avdelningens personal. Styrelsen framhåller nu, att verksamhetens stegring fortsatt även efter avlåtandet av föregående anslagsframställning. Antalet under budgetåret 1944/45 diarieförda ärenden uppgick sålunda till 350. Då styrelsen anser, att alltför ringa erfarenhet rörande verkningarna av den vid 1945 års riksdag medgivna personalförstärkningen ännu föreligger, har styrelsen emellertid icke nu velat föreslå ytterligare personalutvidgning. Styrelsen utgår dock därvid ifrån att medel för anställande av nya befattningshavare — särskilt assistenter — komma att ställas till förfogande under loppet av budgetåret om och i den mån så skulle visa sig påkallat.

Å det till *födoämneshygieniska avdelningen* hörande vitaminlaboratoriet utgöres den vetenskapligt kvalificerade personalen av en laborator i lönegraden A 26 samt en assistent och en amanuens med arvoden å 8 500 resp. 4 300 kronor, utgående från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ävensom en tillfällig assistent med ersättning från anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden.

Såsom förut omförmäls, skulle enligt styrelsens förslag den tillfällige assistenten och amanuensen erhålla anställning såsom extra tjänstemän.

Beträffande den andre assistenten anföres, att på honom ankomme att närmast under laboratorn hava uppsikten över och ansvaret för det å laboratoriet förekommande rutinarbetet. Han hade därjämte att insätta laboratoriebiträdena i nya arbetsmetoder, övervaka biträdenas arbete samt kontrollera utförda uträkningar av kemiska och fysikalisk-kemiska vitaminanalyser. På grund av arbetsuppgifternas art kunde befattningen enligt styrelsens mening icke, såsom från början avsågs, vara en passagetjänst. Med hänsyn därtill hade ock styrelsen vid upprepade tillfällen från den $\frac{1}{8}$ 1939 förlängt den nuvarande tjänstinnehavarens förordnande. Befattningens karaktär gjorde det enligt styrelsens mening nödvändigt, att anställningen blev fastare och avlöningen högre. I anledning härav föreslår styrelsen, att befattningen ändras till en tjänst såsom förste avdelningsingenjör i lönegrad Eo 24.

Från och med innevarande budgetår har vid *födoämneshygieniska avdelningen* inrättats ett särskilt laboratorium för vattenkontroll med två vetenskapligt utbildade tjänstemän — en kemist och en bakteriolog — jämte laboratoriebiträden. Av de två högre tjänstemännen har den ene såsom förste avdelningsingenjör i lönegraden Eo 24 den organisatoriska ledningen av laboratoriet; den

andre är assistent med det högre arvodet 8 500 kronor. Verksamheten å laboratoriet är i kraftig stegring. Antalet vattenanalyser har sålunda under budgetåren 1941/42—1944/45 utgjort respektive 2 103, 4 215, 5 577 och 8 405. Verksamheten kräver ofta företagande av tjänsteresor. Styrelsen hemställer med hänsyn till arbetets ökade omfattning, att ytterligare en vetenskapligt utbildad assistent må anställas med placering tills vidare i lönegrad Ex 16.

I anledning av en framställning från medicinalstyrelsen den 7 februari 1945 uppdrog institutets styrelse åt första köksföreståndarinnan vid karolinska sjukhuset M. Neumüller att på ort och ställe kontrollera tillämpade koststater vid statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka m. m. Neumüller uppehöll vid denna tidpunkt såsom vakansvikarie en assistentbefattning vid födoämneshygieniska avdelningen. Sedan denna befattning fr. o. m. innevarande budgetårs ingång förändrats till en eo-befattning i 19 lönegraden, å vilken styrelsen förordnat fil. mag. C. Boalt, hemställde styrelsen hos Kungl. Maj:t, att fru Neumüller till årets slut finge anställas som extra assistent, vilket Kungl. Maj:t genom beslut den 20 juli 1945 medgav. Styrelsen föreslår nu, att även sistnämnda assistenttjänst ändras till extra ordinarie. Härutinnan anföres bl. a.

De ekonomiska värden som sjukhusutspisningen rör sig om äro mycket stora. Enbart vid sinnessjukhusen beräknas utspisningskostnaden för budgetåret 1945/46 uppgå till mer än 9 miljoner kronor. Härtill komma utgifterna för utspisningen vid statens kroppssjukhus. Om institutet hade stadigvarande tillgång till en på området sakkunnig befattningshavare, kunde institutet vidare även i större utsträckning än nu är fallet betjäna landsting och andra kommunala myndigheter vid ordnandet av utspisningsfrågorna. Utom uppgiften att tillse kostens näringshygieniska och smakliga beskaffenhet samt utspisningens ekonomi vid varje särskild inrättning fyller en tjänsteman av detta slag en betydande uppgift genom att förmedla gjorda rön och erfarenheter mellan de olika anstalterna. Redan under den tid, som den nuvarande assistenten varit anställd, har det visat sig, att institutet förmått lämna praktiska anvisningar till olika inrättningar, varigenom möjliggjorts icke blott att bättre utspisning erhållits inom ramen för beviljade anslag utan även i vissa fall att direkta besparingar kunnat göras.

En dylik assistentbefattning kan uppenbarligen icke vara en utbildnings- eller passageplats. Med hänsyn till de erforderliga kvalifikationerna och den relativt självständiga verksamhet, som assistenten måste utöva, särskilt på sina resor, kan befattningen icke placeras lägre än i lönegraden Eo 19.

Vad angår den för institutet *gemensamma personalen* framhåller styrelsen, att de rent administrativt-ekonomiska göromålen vid institutet i samband med den utvidgning, som verksamheten i det hela undergått, i hög grad vuxit och att de för närvarande upptoge föreståndarens tid i en utsträckning, som menligt inverkade på hans uppgifter såsom ledare för det vetenskapliga undersöknings- och forskningsarbetet. En viss avlastning skulle, enligt vad styrelsen vidare anför, kunna åstadkommas därigenom, att vid föreståndarens sida ställdes en juridiskt-administrativt utbildad tjänsteman med uppgift att förbereda handläggningen av framförallt personal- och andra interna ärenden samt att närmast under föreståndaren övervaka arbetet å institutets gemen-

samma kansli. Därför föreslås, att den nuvarande arvodesbefattningen som sekreterare hos styrelsen ändras till en motsvarande befattning som sekreterare vid institutet. I samband med denna förändring skulle det nuvarande sekreterararvodet, 1 300 kronor, höjas till förslagsvis 2 500 kronor.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen i anslutning till de framlagda förslagen ansett förevarande anslag böra beräknas sålunda.

Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken för innevarande budgetår är upptagen till 60 800 kronor, föreslås höjd till 81 719 kronor. Förslaget att överföra befattningen såsom föreståndare för distriktsköterskeskolan till ordinarie stat (A 17) föranleder en uppräknig av posten med ca 5 600 kronor. Då styrelsen förutsätter, att en ordinarie laboratorstjänst (A 26), vilken hittills uppehållits på förordnande med vikariatsersättning, kommer att under nästa budgetår vara besatt med ordinarie innehavare, erfordras härför en ökad medelsanvisning av 9 300 kronor. Därjämte föreslås, att för vikariatsersättningar avses ett från 1 000 till 2 000 kronor förhöjt belopp. Højningen i övrigt har sin grund i beräknad belastning.

Vid bifall till förslaget om assistenternas överförande till löneplanerna i civila icke-ordinariereglementet skulle posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, endast belastas med arvoden till tre befattningshavare, nämligen institutets föreståndare (2 000 kronor), en avdelningsföreståndare (2 000 kronor) och en sekreterare (enligt förslaget höjt från 1 300 till 2 500 kronor). Posten skulle alltså uppföras med 6 500 kronor.

Till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden har styrelsen räknat med ett belopp av 102 400 kronor mot 68 200 kronor för innevarande budgetår. För arvoden till speciallärare har avsetts ett från 30 600 kronor till 36 800 kronor förhöjt belopp. Denna højning har föranletts väsentligen av att i enlighet med för undervisningen gällande planer medel beräknats för en tjänsteläkarkurs (4 000 kronor) och en kompletteringskurs för distriktssköterskor (2 800 kronor) samt att enligt framlagt förslag utbildningen av hälsovårdstillsyningsmän skulle utvidgas (4 000 kronor). Å andra sidan skulle ett i årets stat beräknat belopp av 4 400 kronor för anordnande av ämbetsläkarkurs utgå och något minskad medelsanvisning (17 000 i stället för 17 200 kronor) erfordras för de ordinarie distriktssköterskekurserna. För hospitering av distriktssköterskeskolans elever har upptagits ett belopp av 15 600 kronor, medan för innevarande budgetår beräknats 12 600 kronor. Delposten till experter och tillfälliga biträden har styrelsen i syfte att posten skall motsvara den beräknliga medelsförbrukningen uppfört med (10 000 + 40 000) 50 000 kronor mot 25 000 kronor för innevarande budgetår.

Ökningen av anslaget faller emellertid till största delen på anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken föreslagits höjd från 173 000 till 392 178 kronor. Uppräkningen föranledes väsentligen av förslagen om assistenternas, amanuensens och biträdespersonalens inordnande under löneplanerna i civila icke-ordinariereglementet.

Mindre höjningar påkallas av föreslagen utvidgning av personalen med en assistent och av förordade uppflyttningar av vissa befattningar till högre löneställning än nu gällande.

Posten till rörligt tillägg slutligen har, då vid bifall till vad styrelsen föreslagit ett avsevärt ökat antal befattningshavare skulle komma i åtnjutande av sådant tillägg, ansetts böra höjas från 29 000 till 70 000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle sålunda enligt styrelsens förslag upptagas med (81 719 + 6 500 + 102 400 + 392 178 + 70 000) 652 797 kronor, innebärande en förhöjning med 248 797 kronor jämfört med innevarande budgetår.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att styrelsens ordförande, generaldirektören Björck, samt ledamoten byråchefen Östrand i reservation till styrelsens beslut uttalat, att de högre avlönade assistenttjänsterna i enlighet med av statsmakterna tillämpad ordning borde hava föreslagits inplacerade i lönegraden Ex 22 i stället för Ex 23.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen anfört i huvudsak.

Statskontoret har i och för sig icke något att invända mot att tjänsten som föreståndare för distriktssköterskeskolan överföres till ordinarie stat men vill erinra, att frågan om löneställningen för statliga sjuksköterskebefattningar för närvarande är under övervägande av särskilda sakkunniga.

Styrelsen har änyo hemställt om höjning av ersättningen för hospitering av distriktssköterskeskolans elever i syfte att möjliggöra utbetalning av arvoden jämväl till sjuksköterskor vid barnavårdscentralerna. Statskontoret vill med anledning härav framhålla, att medicinalstyrelsen i samband med anslagsäskandena för nästkommande budgetår till bidrag till avlöningar m. m. inom den förebyggande mödra- och barnavården föreslagit, att gottgörelse jämväl skulle utgå för hospitering å barnavårdscentraler av elever vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor. I remissutlåtande den 24 september 1945 över sistnämnda framställning uttalade statskontoret — efter att ha erinrat om att styrelsen för statens institut för folkhälsan framställt liknande krav på hospiteringsersättning utan att desamma vunnit statsmakternas bifall — att spørsmålet om gottgörelse för barnsjuksköterskeelevernas hospitering vid barnavårdscentralerna endast borde upptagas till avgörande i samband med ett ställningstagande till frågan om motsvarande hospiteringsersättningar beträffande eleverna vid statens distriktssköterskeskola.

Vad angår förslaget, att fem assistentbefattningar i den s. k. högre arvodessgruppen — 8 500 kronor för år — skulle placeras i lönegrad Ex 23, vill statskontoret erinra, att vid lönegradsplaceringen av assistenttjänsterna vid exempelvis statens veterinärmedicinska anstalt och statens bakteriologiska laboratorium den principen iakttagits, att assistent med läkarutbildning hänförs till lönegrad Ex 22 och assistent med annan utbildning till lönegrad Ex 21. Statskontoret kan för sin del icke finna anledning till avsteg från sålunda tillämpade riktlinjer vid inordnande å löneplan av nu ifrågakvarande assistenttjänster. De å allmänhygieniska och yrkeshygieniska avdelningarna tjänstgörande läkarassistenter — sammanlagt tre — torde därför böra placeras i lönegrad Ex 22 och övriga assistenter i lönegrad Ex 21. Däremot vill statskontoret icke motsätta sig, att assistenttjänsterna med det s. k. lägre arvodet uppföras i lönegrad Ex 16.

Styrelsen har vidare hemställt, att en assistentbefattning å vitaminlaboratoriet med ett arvode av 8 500 kronor för år skulle utbytas mot en tjänst som förste avdelningsingenjör i lönegrad Eo 24. Statskontoret får erinra, att

1945 års riksdag (skr. nr 5 p. 132), på därom av institutet väckt förslag, medgivit inrättande av två befattningar som förste avdelningsingenjörer i sistnämnda lönegrad. Huruvida sådana omständigheter därefter tillkommit, att ytterligare en dylik befattning är oundgängligen erforderlig, undandraget sig ämbetsverkets bedömande.

I anledning av statskontorets utlåtande har *styrelsen* i en skrivelse den 8 november 1945 framhållit, att institutets assistenter redan nu med hänsyn till kompetenskraven i avlöningshänseende vore hänfödda till två grupper, vilka — ehuru med andra löneförmåner — skulle bibehållas även enligt styrelsens framställning. Vid bifall till statskontorets förslag skulle assistenterna bli fördelade på tre lönegrupper. För en sådan differentiering kunde enligt styrelsens mening några sakliga skäl icke anföras. Sålunda kunde en fast uppdelning av den högre assistentgruppen efter befattningshavarnas utbildning icke genomföras, då med hänsyn till föreliggande arbetsuppgifter kunde befinnas lämpligt att under viss tid besätta samtliga dessa assistentbefattningar med läkare. Å andra sidan kunde assistenter, som icke vore läkare, på sitt område hava underkastat sig lika lång eller längre teoretisk och praktisk utbildning än läkare. Den föreslagna differentieringen vore följaktligen godtycklig. Den skulle därjämte verka skadligt vid rekryteringen. Svårigheter härutinnan föreläge redan nu i fråga om assistenterna i den högre arvodesgruppen. Dessa svårigheter måste beträffande sådana högre kvalificerade assistenter, vilka icke vore läkare, förutsättas bliva än större, om en deklassering i lönehänseende av dessa assistenter i jämförelse med läkarkollegorna skulle komma till stånd. Det kunde i angivna hänseende ej heller bliva utan betydelse, att vid tillämpning av 21 lönegraden kontantlönen till och med skulle bliva mindre än för närvarande (8 400 i stället för 8 500 kronor). Vid ett godtagande av statskontorets förslag skulle alltså institutet försättas i ett mycket svårt läge i fråga om möjligheterna att för berörda befattningar förvärva personer med önskvärd kompetens. Styrelsen ville därför uttala, att styrelsen bestämt motsatte sig en differentiering av de högre assistenttjänsterna.

Omkostnadsanslaget.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	128 000	230 530
1944/45	148 800	311 500
1945/46	200 000	—
1946/47 (förslag)	309 000	—

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 fastställt omkostnadsstat för statens institut för folkhälsan, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	5 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	82 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
5. Stipendier, <i>högst</i>	»	32 800
6. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	76 700

Summa kronor 200 000.

Av posten till expenser äro 50 000 kronor avsedda för bränsle, lyse och vatten samt 32 000 kronor för övriga expenser. Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende hänvisas till statsliggaren för innevarande budgetår s. 306.

I sin förenämnda skrivelse den 10 september 1945 har *styrelsen för institutet* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har däri föreslagit, att posterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar i anseende till belastningen budgetåret 1944/45 — respektive 2 300 och 14 000 kronor — och på grund av utvidgningen av institutets verksamhet ökas till respektive 1 000 och 10 000 kronor.

I fråga om posten till expenser föreslår styrelsen, att delposten till övriga expenser, vilken under budgetåret 1944/45 belastades med ett belopp av 34 200 kronor, höjes från 32 000 till 35 000 kronor. Då för bränsle, lyse och vatten räknats med oförändrat belopp, har styrelsen upptagit posten till expenser till (35 000 + 50 000) 85 000 kronor.

Posten till publikationstryck har styrelsen ansett böra bibehållas vid 3 000 kronor.

Posten till stipendier har föreslagits höjd för möjliggörande av stipendieutdelning till deltagarna i kurserna för hälsovårdstillsyningsmän. Det har nämligen synts styrelsen angeläget, att dugliga aspiranter icke av ekonomiska skäl nödgades avstå från att bevista dessa kurser. Stipendium skulle utgå efter samma grunder som för distriktssköterskeelever. För ändamålet erforderligt belopp uppskattar styrelsen — på grundval av en jämförelse mellan antalet elever vid kurserna för distriktssköterskor och för hälsovårdstillsyningsmän — till 8 000 kronor. Anslagsposten i fråga bör vid bifall härtill höjas från 32 800 till 40 800 kronor.

Beträffande posten till övriga utgifter föreslår styrelsen, att de däri ingående delposterna till inköp och underhåll av inventarier, till förbrukningsartiklar samt till undervisningsmateriel och böcker höjas med respektive 6 800, 80 000 och 1 000 kronor till respektive 15 000, 125 000 och 4 500 kronor. Belastningen å dessa poster under budgetåret 1944/45 utgjorde respektive 14 700, 128 600 och 4 400 kronor. Därjämte föreslås, att för anskaffning av en autoklav och två centrifuger ett engångsbelopp av 38 400 kronor anvisas. I övrigt hava delposterna upptagits med oförändrade belopp. Anslagspostens slutsumma skulle alltså enligt styrelsens förslag bliva 202 900 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat anslaget i dess helhet till (1 000 + 10 000 + 85 000 + 3 000 + 40 800 + 202 900) 342 700 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen uttalat, att ämbetsverket ansåge sig icke kunna avgöra, huruvida det statsfinansiella läget medgäve medelsanvisning för stipendier till deltagare i institutets kurser för hälsovårdstillsyningsmän, då ett tillmötesgående av framställningen i denna del kunde antagas medföra krav på utsträckt stipendiegivning även på andra områden.

Departementschefen.

Vad angår institutets avlöningsanslag vill jag erinra, att vid ett flertal med statens institut för folkhälsan jämförliga anstalter — statens bakteriologiska laboratorium, statens rättskemiska laboratorium, statens farmaceutiska laboratorium och statens veterinärmedicinska anstalt — under de senaste åren en reglering skett av assistenternas anställnings- och avlöningsförhållanden genom befattningarnas överförande på den i civila icke-ordinariereglementet upptagna löneplanen Ex. Även assistenterna och amanuensen vid statens institut för folkhälsan torde nu böra beredas motsvarande förmån. Vad lönegradsplaceringen angår, har jag intet att erinra mot förslaget, att assistent, som nu uppbär arvode efter 6 400 kronor om året, och amanuensen placeras i lönegrad Ex 16. För assistenterna inom den högre arvodesgruppen — med 8 500 kronor i årsarvode — lär högre lönegrad än Ex 22 icke kunna ifrågakomma. Mera tveksamt kan vara, huruvida dessa assistenter skola differentieras på olika lönegrader. Jag vill icke bestrida, att vissa skäl tala för en enhetlig placering av befattningshavarna. Då emellertid vid de löne regleringar, som genomförts under de senaste åren, regelmässigt iakttagits, att läkarassistenter hänförts till 22 lönegraden medan övriga assistenter — apotekare, veterinärer m. fl. — erhållit lön enligt 21 lönegraden, anser jag mig böra förorda, att denna norm tillämpas även i föreliggande fall. Till lönegrad Ex 22 skulle alltså hänföras tre assistenter och till lönegrad Ex 21 två assistenter. Såsom jag i årets statsverksproposition föreslagit beträffande assistenterna vid statens farmaceutiska laboratorium, anser jag dock, att för undvikande av löneminskning assistenterna i lönegrad Ex 21 böra från och med den 1 juli 1946 placeras i 19:e löneklassen. För samtliga assistenter torde i överensstämmelse med den ordning, som införts vid övriga på femte huvudtiteln upptagna laboratorier, böra gälla, att semestern bestämmes till 30 dagar om året och att föreskrifterna i 12—15 §§ civila icke-ordinariereglementet — vilka föreskrifter äro förmånligare än motsvarande bestämmelser för extra tjänstemän — tillämpas å de arvodesavlönade assistenter, som den 1 juli 1946 övergå till anställning som extra tjänstemän, under återstoden av löpande förordnandetid.

Vid institutet äro för närvarande för uppgifter av stadigvarande karaktär anställda 89 personer i biträdesställning. Av dessa äro 2 ordinarie, 9 extra ordinarie och 22 extra, medan den övervägande delen — 56 personer — uppbär ersättning i form av arvode. Att personal, sysselsatt med permanenta arbetsuppgifter, i denna utsträckning står utanför de i avlöningsreglementena upptagna löneplanerna, torde knappast förekomma vid någon jämförlig institution. Förhållandena vid statens institut för folkhälsan förklaras därav, att institutet under tiden för världskriget tillförts omfattande uppgifter av krisnatur — nu till större delen avvecklade — och att institutets styrelse tidigare funnit sig icke kunna med erforderlig grad av säkerhet avgöra i vilken utsträckning den arvodesavlönade biträdespersonalen tagits i anspråk för mera normala arbetsuppgifter. I anslagsframställningen för innevarande budgetår föreslog styrelsen — som då ansåg sig hava ett säkrare

underlag för bedömande av personalens fördelning på de olika slagen av arbetsuppgifter — att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle uppräknas för möjliggörande av biträdespersonalens inordnande under löneplanerna i civila icke-ordinariereglementet. Jag biträdde i så måtto detta förslag, att jag förordade en uppräkning av nämnda anslagspost med 50 000 kronor. I nu föreliggande skrivelse har styrelsen hemställt, att medel anvisas för beredande åt alla till personalgruppen hörande befattningshavare, som uppfylla fastställda villkor i fråga om anställningstid m. m., av extra eller extra ordinarie anställning. Då institutets krisuppgifter nu äro i huvudsak avvecklade och någon tvekan rörande behovet av ifrågasvarande biträdespersonal icke torde vara för handen, förordar jag bifall till styrelsens förslag. Jag förutsätter härvid, att i enlighet med av styrelsen föreslagna normer för befordringsgången befattningshavare regelmässigt antages såsom extra tjänsteman först efter ett och såsom extra ordinarie tjänsteman först efter tre års anställning vid institutet eller i annan statlig befattning med likartade arbetsuppgifter. Jag utgår ävenledes ifrån att lönegradsplaceringen i regel sker på sätt styrelsen tänkt sig, så att högst 2:a lönegraden tillämpas å personal med enklare sysslor och högst 4:e lönegraden för biträden med mera kvalificerade göromål.

Mot styrelsens hemställan, att för tre laboratoriebiträden i förmansställning och för ett biträde med kontorsgöromål å yrkeshygieniska avdelningen inrättas tjänster i lönegrad Eo 7, har jag intet att erinra.

Jag övergår härefter till granskning av medelsbehovet vid de olika avdelningarna.

Vad angår den *allmänhygieniska avdelningen* vill jag icke framföra annan erinran beträffande kursverksamheten än att jag finner kursprogrammet för utbildning av hälsovårdstillsyningmän kunna något beskäras. Av styrelsen beräknat belopp för arvoden åt speciallärare bör på grund härav kunna minskas. Jag föreslår, att för kurserna anvisas sammanlagt 5 000 kronor. I likhet med vad jag vid anmälan av punkten 184 i årets statsverksproposition anfört i fråga om framlagt förslag om medelsanvisning för barnsjuksköterskelevers hospitering vid barnavårdscentraler anser jag tillräckliga skäl icke föreligga för styrelsens hemställan om ersättning för distriktsköterskeleversnas hospitering vid sådana centraler. Styrelsens förslag beträffande den fast anställda personalen hava icke föranlett erinran från min sida. Jag tillstyrker alltså, att befattningen såsom föreståndare för distriktsköterskeskolan överföres på ordinarie stat med placering i lönegraden A 17 och att en extra ordinarie befattning såsom assistent i 19:e lönegraden inrättas.

För den *yrkeshygieniska avdelningen* har styrelsen icke hemställt om medel för nya ändamål. Styrelsen, som erinrat att avdelningens arbetsuppgifter under de senaste åren befunnit sig i oavbruten stegring, har dock förutsatt, att medel för anställande av nya befattningshavare komma att ställas till förfogande under budgetårets lopp, om och i den mån så skulle visa sig påkallat. På grund härav utgår jag vid anslagsberäkningen för budgetåret 1946/47 från att personaluppsättningen å avdelningen är oförändrad.

Å det till *födoämneshygieniska avdelningen* hörande vitaminlaboratoriet sysselsätts — förutom biträdespersonal — en laborator (A 26), en assistent (arvode 8 500 kronor), en amanuens (arvode 4 300 kronor) och — sedan slutet av år 1942 — en från anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden avlönad tillfällig assistent (ersättning 8 500 kronor). Arbetsuppgifterna å laboratoriet hava under de senaste åren kraftigt ökats. Antalet analyser — kemiska och biologiska — utgjorde budgetåret 1939/40 sammanlagt 538 och hade budgetåret 1943/44 stigit till 3 097. Under budgetåret 1944/45 utfördes närmare 6 000 analyser. Bortsett från förslaget om beredande av extra anställning åt den tillfällige assistenten och åt amanuensen — vilket förslag jag behandlat i annat sammanhang — har styrelsen framfört allenast det önskemålet, att den andra assistentbefattningen må ändras till extra ordinarie tjänst i 24:e lönegraden. Då de uppgifter, som ankomma på den ifrågavarande befattningshavaren, synas vara av den art, att de kräva att befattningshavaren på ett stadigvarande sätt knytes till avdelningen, har jag intet att erinra mot att tjänsten överföres på extra-ordinarieplanen. Enligt vad jag inhämtat skulle befattningshavaren mera självständigt förestå de rutinmässiga laboratoriarbetena, medan laboratorn förutom ledningen av laboratoriet i dess helhet närmast skulle hava ansvaret för det vetenskapliga arbetet såväl å laboratoriet som å djurhuset. Vid nu angivna förhållanden torde det få anses riktigt, att befattningshavaren såsom förste avdelningsingenjör hänföres till 24:e lönegraden.

Även i vad avser vattenanalyserna har avdelningens verksamhet undergått en liknande utveckling. Mot 2 103 analyser budgetåret 1941/42 svarade 5 577 analyser budgetåret 1943/44. På grund av göromålens ansvällning beslöt 1945 års riksdag en omorganisation av arbetet genom inrättande av ett särskilt vattenlaboratorium inom avdelningen. Härvid utökades även personalen. Efter det styrelsen avlät anslagsframställningen för budgetåret 1945/46, har arbetsbördan ytterligare tillväxt. Antalet analyser budgetåret 1944/45 uppgick sålunda till 8 405, motsvarande en ökning i förhållande till föregående budgetår med 50 procent. Styrelsens nu gjorda hemställan, att ytterligare en assistent må anställas vid laboratoriet, anser jag fördenskull böra bifallas. Enligt förslaget skulle assistenten hänföras till den lägre assistentgruppen med placering i lönegrad Ex 16. Häremot torde intet vara att invända.

Riksdagen medgav år 1945, att en med arvode förenad assistentbefattning vid *födoämneshygieniska avdelningen* finge från och med den 1 juli 1945 ombildas till extraordinarie tjänst i 19:e lönegraden. Befattningens innehavare, vilken har högskoleutbildning, åligger att utarbeta koststater för olika inrättningar m. m. Med stöd av ett av Kungl. Maj:t den 20 juli 1945 meddelat beslut har styrelsen dessutom anställt en tillfällig assistent för ärenden angående koststater. Nu gällande förordnande för denna assistent utlöper den 30 juni 1946. På sistnämnda befattningshavare ankommer att å de olika inrättningarna kontrollera framför allt kostens näringshygieniska beskaffenhet samt utspisningens ekonomi, varvid också lokalernas och ut-

rustningens lämplighet samt arbetets organisation underkastas granskning. Styrelsen begär nu, att även denna assistentbefattning ombildas till extra ordinarie i 19:e lönegraden. Befattningshavaren fyller enligt min mening en viktig funktion i arbetet för en förbättring och rationalisering av utspisningsförhållandena vid allmänna anstalter och inrättningar. Innan en pensionsberättigande tjänst för ifrågavarande göromål inrättas, synes emellertid ytterligare erfarenhet rörande arbetsuppgifternas omfattning böra avvaktas. Jag anser fördenskull, att även för nästa budgetår medel böra beräknas för en befattningshavare med angivna arbetsuppgifter men att ersättningen tills vidare bör liksom hittills utgå i form av arvode, till storleken bestämt av Kungl. Maj:t.

Beträffande den för institutet *gemensamma personalen* har styrelsen i syfte att institutets föreståndare skulle i viss utsträckning befrias från administrativt-ekonomiska uppgifter föreslagit, att befattningen såsom styrelsens sekreterare skulle ändras till befattning som sekreterare vid institutet. I samband härmed skulle sekreterarens arvode höjas från 1 300 till 2 500 kronor. Enligt min uppfattning kan frågan om de administrativt-ekonomiska göromålen handhavande icke tillfredsställande lösas genom den av styrelsen förordade anordningen, vilken innebär, att förevarande arbetsuppgifter skulle utföras såsom bisyssla. Jag avstyrker därför detta förslag.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår torde posten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* böra i anledning av det av mig framförda förslaget om överförande på ordinarie stat av befattningen såsom föreståndare för distriktssköterskeskolan höjas med 5 600 kronor. Vidare böra medel beräknas för en ordinarie laboratorstjänst (A 26), vilken förut uppehållits på förordnande, och för löneklassuppflyttningar med respektive 9 300 och 1 000 kronor. Slutligen synes i anseende till väntad belastning i övrigt å denna post — å vilken tidigare vissa besparingar uppstått på grund av tillfälliga omständigheter — ett ytterligare belopp av 2 900 kronor böra anvisas. Postens slutsumma skulle alltså uppgå till (60 800 + 5 600 + 9 300 + 1 000 + 2 900) 79 600 kronor.

Posten till *arvodet och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, kommer vid bifall till förslagen om beredande av extra anställning åt assistenterna och amanuensen samt om bibehållande vid oförändrad löneställning av befattningen som styrelsens sekreterare att belastas endast med utgifter för dels arvodet till institutets föreståndare (2 000 kronor), till en avdelningsföreståndare (2 000 kronor) och till en sekreterare (1 300 kronor) dels ock ersättning till vikarier å institutsföreståndartjänsten (200 kronor). Posten bör alltså uppföras med 5 500 kronor.

Beträffande posten till *avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden* bör med hänsyn till av mig förordade förslag rörande kursverksamheten för speciallärararvodet avses ett belopp av 34 800 kronor. Hospiteringsersättningarna böra, om nuvarande ersättningsgrunder såsom jag föreslagit bibehållas oförändrade, upptagas med 10 800 kronor. För att delpos-

terna till experter och tillfälliga biträden skola motsvara den väntade belastningen, torde desamma — med inräknande i den sistnämnda delposten av medel för avlönande av en tillfälligt anställd assistent för koststatsundersökningar — böra fastställas till respektive 10 000 och 47 000 kronor. Jag har härvid utgått från att institutets biträdespersonal avlönas från den sistnämnda delposten, så länge personalen uppbär arvode. Posten i sin helhet bör alltså upptagas med 102 600 kronor.

Vad angår posten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* bör uppräknning ske i anledning av förslagen om inrättande av en befattning som förste avdelningsingenjör i lönegrad Eo 24 och en befattning som assistent i lönegrad Eo 19. Nettoutgifterna härför utgöra cirka 14 000 kronor. För assistenter å extra stat — tre i lönegrad Ex 22, två i lönegrad Ex 21, löneklass 19, och fem i lönegrad Ex 16 — bör beräknas ett sammanlagt belopp av cirka 58 200 kronor. Härutöver bör posten ökas med vad som erfordras för reglering av biträdeslönerna och inrättande av vissa biträdestjänster i lönegraden Eo 7. Jag beräknar för detta ändamål ett belopp av cirka 152 500 kronor. Slutligen torde med hänsyn till utökningen av den personal, som skulle avlönas från förevarande anslagspost, till vikariats- och övertidsersättningar böra avses ett något större belopp än i gällande stat. Jag har ansett en ökning med 4 000 kronor motiverad. Å andra sidan skulle avlöningen till distriktssköterskeskolans föreståndare och vikariatsersättningen till den laborator, för vars avlöning medel skulle beräknas å ordinarieposten, utgå. Härav föranledd minskning av posten uppgår till 17 700 kronor. Postens slutsumma skulle alltså fastställas till (173 000 + 14 000 + 58 200 + 152 500 + 4 000 — 17 700) 384 000 kronor.

Posten till *rörligt tillägg* torde böra uppräknas till 68 300 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle alltså institutets avlöningsanslag för nästa budgetår uppgå till (79 600 + 5 500 + 102 600 + 384 000 + 68 300) 640 000 kronor.

Vad institutets omkostnader angår kan jag beträffande posten till *stipendier* icke tillstyrka förslaget, att deltagarna i kurserna för hälsovårdstillsyningsmän skulle erhålla stipendier. I den mån stipendieunderstöd äro erforderliga — varom jag dock icke blivit övertygad — synes det närmast ankomma på kommunerna att lämna sådana understöd. Med hänsyn till svårigheterna att nu beräkna medelsåtgången för fredsbehov anser jag vidare, att i den i posten till *övriga utgifter* ingående delposten till inköp och underhåll av inventarier — bortsett från föreslagen engångsanskaffning mot vilken jag intet har att erinra — bör begränsas till 14 300 kronor. Av samma skäl förordar jag, att för förbrukningsartiklar avses ett belopp av 100 000 kronor i stället för av styrelsen föreslagna 125 000 kronor.

Mot styrelsens anslagsberäkning i övrigt synes intet vara att erinra.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle omkostnadsanslaget komma att upptaga följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..	»	10 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	85 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..	»	3 000
5. Stipendier, <i>högst</i>	»	32 800
6. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	177 200

Summa kronor 309 000.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dei*s fastställa följande personalförteckning för statens institut för folkhälsan:

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	
2 professorer		A 30
1 laborator och överlärare		A 28
2 laboratorer		A 26
1 förste aktuarie		A 26
1 förste avdelningsingenjör		A 24
1 föreståndare för statens distriktssköterskeskola ..		A 17
1 förste laboratoriebiträde		A 11
1 kanslibiträde		A 7
1 vaktmästare		A 7

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:e.

2 laboratorer	Eo 26
3 förste avdelningsingenjörer	Eo 24
1 förste kemist	Eo 21;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	79 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	5 500
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	102 600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	384 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	68 300

Summa förslagsanslag kronor 640 000;

Kungl. Maj:ts proposition nr 164.

dels ock å driftbudgeten under femte huvudtiteln för budgetåret 1946/47 anvisa

a) till *Statens institut för folkhälsan: Avlöningar* ett förslagsanslag av kronor 640 000;

b) till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* ett förslagsanslag av kronor 309 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bengt Söderqvist.